

Заразіцца... прафесіяналізмам

А вось яшчэ адно меркаванне. «Цэлы год педагогічная супольнасць чакала EdCamp, але ён скончыўся так хутка, што не паспелі надыхацца! Што для мяне EdCamp сёння? Месца, дзе я — свая сярод сваіх! Месца, дзе пануюць сяброўскія ўсмешкі! Месца, дзе сканцэнтравана столькі педагогічных знаходак, што галава часта проста не вытрымлівае ад імкнення ўсё ўспрыняць! Месца, дзе імі шчодро дзеляцца! Калі вам шкада сваіх знаходак, бо яны вам даліся так цяжка, што сталі вашай вялізнай таямніцай і дасягненнем толькі вас — вам не на EdCamp! Бо тут усе шчаслівыя абменьвацца, і калі аддаюць, то атрымоўваюць нашмат больш!» — так лічыць настаўніца пачатковых класаў лагойскай сярэдняй школы № 1 Святлана ІВАНЮШЫНА.

ГАЛАСАВАННЕ НАГАМІ

Чацвёртая педагогічная неканферэнцыя прайшла ў мінулыя выхаднія з нязменным аншлагам і сабрала больш як тры сотні педагогаў з розных куткоў нашай краіны. Трапіць на яе змагі далёка не ўсе ахвотныя. І зусім не па той прычыне, што кагосьці спыніла пагроза каранавіруса. Як трапна заўважыў хтосьці з настаўнікаў, усе бясконца стаміліся ад зносін у анлайн-прасторы, таму ніякі вірус не мог стаць перашкодай для жылых кантактаў, тым больш што на EdCamp «можна заразіцца толькі прафесіяналізмам, а потым панесці яго да сваіх калег». Проста фізічныя магчымасці клуба «Імагуру» не могуць умясціць усіх жадаючых. Каб паслухаць некаторых спікераў, педагогі размяшчаліся... на падлозе на дыванах, бо ў памяшканні не хапала месца для крэслаў. Але такія нязручнасці нікога не засмучаюць: фармат неканферэнцыі вельмі дэмакратычны...

Education Camp (EdCamp) — міжнародная ініцыятыва, якая нарадзілася ў ЗША: менавіта там дзесяць гадоў таму прайшла першая неканферэнцыя настаўнікаў. У 2017 годзе Беларусь стала 26-й краінай свету, на якую пашыралася эдкэмп-супольнасць. Увогуле за дзесяць гадоў на карце EdCamp руху з'явілася ўжо 50 краін, з іх пяць — на постсавецкай прасторы: акрамя нас далучыліся Украіна, Грузія, Малдова і Арменія.

Мэтай руху EdCamp Belarus з'яўляецца стварэнне кам'юніці, дзе педагогі-аднадумцы ў неформальнай атмасферы дзеляцца сваім досведам, генерыруюць ідэі, як палепшыць адукацыю ў школе, а таксама вывучаюць досвед замежных калег. Ініцыятары руху хочуць, каб ён ахапіў не толькі буйныя гарады, але і дайшоў да кожнай вёсачкі, дзе настаўніку больш складана атрымаць доступ да інфармацыі, праблематычна быць у курсе апошніх трэндаў і патрабаванняў, якія прад'яўляюцца да адукацыі і выпускнікоў сучасным светам. Дарэчы, цягам года паміж вялікімі эдкэмпамі прайшло пяць міні-эдкэмпаў у рэгіёнах: педагогічны дэсант сустракалі ў Варапаве, Століне, Брэсце, Глыбокім і Баранавічах.

Пазначаць на карце Беларусі населеныя пункты, адкуль прыехалі ўдзельнікі неканферэнцыі, стала ўжо традыцыяй. Геаграфія сёлетаў EdCamp акрамя абласных цэнтраў, ахапіла Глыбокае, Паставы, Тураў, Столін, Мсціслаў, Смаргонь, Маладзечна, Глушу, Ушачы, Салігорск, Слонім, Смаргонь, Оршу, Чэрвень, Ліду, Крычаў, Зэльву, Вілейку і іншыя гарады.

EdCamp па фармаце не падобны да традыцыйных канферэнцый. Неканферэнцыя падпарадкоўваецца закону «аб дзвюх нагах». Яе ўдзельнікі і ўдзельніцы

самастойна вызначаюць ход мерапрыемства і далучаюцца да той праблемы, якая цікавая менавіта ім. Праграма фактычна ствараецца разам, зыходзячы з інтарэсаў кожнага. Арганізатары ладзяць шэраг дыскусій і майстар-класаў ад экспертаў, у тым ліку міжнародных, але большасць зместу мерапрыемства прапануюць і вызначаюць самі ўдзельнікі, галасуючы за найбольш удаданыя тэмы з прапанаваных калегамі. Паралельна на розных пляцоўках праходзяць адразу пяць майстар-класаў, але ніхто не забараняе наведаць усе. Калі тое, пра што разказваюць, для цябе не актуальна, ты проста ідзеш туды, дзе табе насамрэч цікава — што называецца, галасуеш нагамі...

У EdCamp ёсць некалькі важных прынцыпаў. Адзін з іх — гэта даступнасць для ўсіх: і для педагогаў з вялікім досведам, і для тых, хто знаходзіцца яшчэ ў самым пачатку свайго прафесійнага шляху. Дарэчы, сёлета 60 працэнтаў удзельнікаў EdCamp склалі навічкі. Арганізатары рызыкавалі — наколькі цікавы атрымаецца кірмаш педагогічных ідэй? Другі прынцып — дэмакратычнасць: узаема-навучанне праходзіць у асяроддзі, дзе ўсе маюць права выказаць свае думкі, дысцутаваць і адстойваць свае погляды.

Усе могуць быць як спікерамі, так і слухачамі, галоўны прынцып — «дай, калі можаш, вазьмі — калі хочаш». Ёсць і так званы эффект доўгага хваста, калі пасля EdCamp абмеркаванне сучасных адукацыйных тэндэнцый працягваецца ўжо непасрэдна ва ўстановах адукацыі. Ідэі ўкараняюцца і ўвасабляюцца на штодзённых занятках. Педагогі не чакаюць спрыяльных умоў, а дзейнічаюць тут і цяпер. Дэвіз EdCamp — «Найлепшыя практыкі ў кожным класе краіны!»

ДЗЕ СЛАБАЕ МЕСЦА Ў ШКОЛЕ?

Традыцыйна старт неканферэнцыі дае экспертная сесія. Сёлета ў цэнтры ўвагі яе ўдзельнікаў аказаліся дзве найбольш актуальныя для сістэмы адукацыі падзеі за апошні час — гэта аналіз вынікаў PISA і арганізацыя настаўнікамі дыстанцыйнага навучання ў чацвёртай вучэбнай чвэрці.

Міжнароднае даследаванне адукацыйных дасягненняў навучэнцаў PISA (Program for International Student Assessment) рэалізуе Арганізацыя эканамічнага супрацоўніцтва і развіцця (АЭСР) у кансорцыуме з вядучымі міжнароднымі навуковымі арганізацыямі. Раз на тры гады яна тэсціруе 15-гадовых падлеткаў у розных краінах. Такі ўзростаў цэнз абраны не выпадкова. Фактычна паўсюдна менавіта ў гэтым узросце навучэнцы заканчваюць базавы этап адукацыі і вызначаюцца з далейшай жыццёвай і адукацыйнай траекторыяй.

Першы рэйтынг быў складзены ў 2000 годзе, вынікі апошняга агучаны 3 снежня 2019 года. У PISA-2018 удзельнічала 5830 беларускіх 15-гадовых падлеткаў

Каб паслухаць некаторых спікераў, педагогі размяшчаліся... на падлозе на дыванах, бо ў памяшканні не хапала месца для крэслаў. Але такія нязручнасці нікога не засмучаюць.

з 236 устаноў адукацыі. А па ўсім свеце да даследавання далучыліся 79 краін.

Тэсты PISA, якія доўжацца дзве гадзіны, утрымліваюць тры асноўныя блокі: заданні на чытацкую адукаванасць (разуменне тэкстаў), матэматычную і прыродазнаўча-навуковую. У іх шмат матэрыялаў, якія трэба ўважліва прачытаць (а для сучасных школьнікаў, якія не любяць вялікія тэксты, гэта, бадай што, самае складанае) і адказаць на шматлікія пытанні, што ідуць групамі, з прывязкай да канкрэтнага тэксту.

У рэйтынгу чытацкай адукаванасці беларускія падлеткі апынуліся на 36-й пазіцыі, у матэматычнай — на 38-й, а ў прыродазнаўча-навуковай — на 37-й.

73 % беларускіх навучэнцаў паказалі базавы і сярэдні вынікі па чытанні (па краінах Еўропы і Цэнтральнай Азіі гэты паказчык склаў 63 %). У той жа час паспяхова сць беларускіх навучэнцаў крыху адстае ад сярэдняй па АЭСР і Еўрапейскім саюзе. Па колькасці навучэнцаў, якія справіліся з заданнямі пятага і шостага ўзроўняў, Беларусь таксама адстае ад краін АЭСР.

— Але мы лічым важным не тое, якое месца заняла тая ці іншая краіна, а як гэтыя вынікі будуць у далейшым выкарыстаныя і ці прынясуць яны карысць, — падкрэслівае **прадстаўнік Сусветнага банка ў Рэспубліцы Беларусь, які займаецца праектамі ў сферы адукацыі і аховы здароўя, Павел ФУНКЦАЎ**. — А з негатывных тэндэнцый, якія нечакана высветліла PISA ў Беларусі, варта звярнуць увагу на істотны разрыў у выніках школьнікаў зыходзячы з іх сацыяльна-эканамічнага становішча (гэта высвятлялася з дапамогай дадатковага анкетавання. — **Аўт.**).

Найлепшыя вынікі паказваюць дзеці з заможных сем'яў, а дзеці з сем'яў з невысокім даходам адстаюць ад іх на 111 (!!!) пунктаў, што эквівалентна тром гадам навучання ў школе. Несумненна, гэта сур'ёзна адаб'ецца на іх далейшых магчымасцях у жыцці. Таксама 46 % навучэнцаў з сем'яў з самым нізкім даходам і 40 % сельскіх навучэнцаў паказваюць вынікі, ніжэйшыя за базавы ўзровень, — гэта значыць, што яны з'яўляюцца функцыянальна непісьменнымі.

— У PISA важна не столькі даведацца сваю пазіцыю ў агульным рэйтынгу, колькі атрымаць інфармацыю, якая дынаміка адбылася за апошнія тры гады, таму мы пакуль што маем толькі кропку адліку, бо ўдзельнічалі ў PISA ўпершыню, — разважае **дырэктар прыватнай школы «Стэмбрыдж» Наталля ІСКАРЦАВА**. — З ёй і будзем потым параўноўваць нашы дасягненні. Але ёсць насамрэч цікавая інфармацыя. Удзельнікам анкетавання была прапанаваная наступная

думка: «Твой інтэлект — гэта тое, што ты не можаш істотна змяніць». З ёй можна было не пагадзіцца. Дык вось, 45 % беларускіх навучэнцаў не вераць, што яны могуць паўплываць на свой інтэлект, карціну свету ці спосаб мыслення. І гэта — 15-гадовыя падлеткі! Што ж яны тады могуць змяніць, калі вырастуць? І хто, калі не яны?

Каб зразумець, у якім свеце сёння растуць нашы дзеці, Наталля Іскарцава прывяла красамоўны прыклад. Для таго каб выпусціць

Педагогі могуць прагаласаваць стыкерамі толькі за тры з агучаных прапаноў.

першы мільярд веласіпедаў, спатрэбілася 200 гадоў. Каб вырабіць 1 мільярд аўтамабіляў — 120 гадоў. «Фэйсбуку», каб набраць мільярд карыстальнікаў, спатрэбілася 8,5 года, і за 5,5 года быў здзейснены першы мільярд паездак на таксі Uber.

— Толькі ўявіце сабе, з якімі хуткасцямі мы зараз сутыкаемся, — разважае яна. — Калі ў пачатку XX стагоддзя аб'ём інфармацыі падвойваўся недзе раз у 100 гадоў, то ў 2015 годзе — з хуткасцю раз у год. І ёсць прагнозы, што гэта будзе адбывацца двойчы за суткі. Вельмі часта мы чуем ад сваіх вучняў пытанне: «Навошта мне гэта вучыць, калі ўсё можна знайсці ў Google?» Але 80 % сусветнай інфармацыі не індэксуюцца пошукавымі сістэмамі, астатнія 20 працэнтаў яшчэ трэба ўмець знайсці. Таму трэба сур'ёзна думаць, чаму і як вучыць нашых вучняў?

НЕ ПРАБЛЕМЫ, А МАГЧЫМАСЦІ

Але, безумоўна, цэнтральнай і самай цікавай падзеяй стаў кірмаш педагогічных ідэй. На спіс педагогам адводзілася ўсяго 90 секунд. Ідэю трэба ўмець «прадаць», каб за яе прагаласавалі, а для гэтага неабходна «загарнуць» яе ў яркую ўпакоўку, прыдумаць маркетынгавы ход, заінтрыгаваць... «Ці верыце вы, што пры дапамозе звычайнай шкарпэткай можна стаць лаўрэатам Нобелеўскай прэміі?» — пацікавілася ў прысут-

ных настаўнік беларускай мовы і літаратуры з гімназіі № 2 Пінска Маргарыта САЎЧУК, запрашаючы ўсіх ахвотных на свой майстар-клас «Як прапампаваць творчыя мышцы вучняў?» «Фізіка — гуманітарная навука, прыходзіць да мяне — я вам гэта дакажу», — заклікала Аксана АКУНЕВІЧ, стваральніца праекта «Чалавечая фізіка». Настаўнік гісторыі з Ушацкай сярэдняй школы Уладзімір ХАМЁНАК змясціў у яблык з сада Рыгора Барадуліна ўсю сусветную гісторыю. Яго майстар-клас быў прысвечаны канструаванню вобразаў і падзей мінулага для павышэння ўзроўню пазнавальнай актыўнасці школьнікаў. Увогуле гісторыкі традыцыйна адны з самых актыўных на EdCamp. Андрэй КУЗЬМІН з крычаўскай сярэдняй школы № 1 дзяліўся з калегамі пачуццёвым метадам вучэння гісторыі ў школе. Тамара ХРАПАВІЦКАЯ, настаўнік сярэдняй школы № 4 з Пастаў, прапанавала расказаць, як яна выкарыстоўвае на ўроках гісторыі гульні для фарміравання вобразных уяўленняў у навучэнцаў.

Чым яшчэ гатовы былі дзяліцца з калегамі педагогі? Як стварыць з вучняў каманду пры дапамозе кнігі без слоў, як фарміраваць медыяпісьменнасць, не нашкодзіўшы зместу ўроку, як выкарыстоўваць

адукацыйны блог для змешанага і дыстанцыйнага навучання, а таксама асновамі геймдызайну і стварэння гульні, прыёмамі развіцця крытычнага мыслення на ўроках англійскай мовы, візуалізацыі на ўроках геаграфіі, вопытам арганізацыі дыстанцыйнага навучання ва ўмовах пандэміі, выкарыстаннем у адукацыі чат-ботаў, камандаўтварэннем праз прызму EduScrum і многім іншымі сваімі знаходкамі.

«Сярод прысутных няма непрафесіяналаў і абыякавых людзей. Мы павінны памятаць, што настаўнік — гэта гонар і годнасць, і гэтая думка павінна надаваць нам сілу на салідарнасць і кансалідацыю, — падзялілася сваімі думкамі падчас «свабоднага мікрафона» дырэктар столінскай сярэдняй школы № 2 Ала ЛАЗІЦКАЯ. — Я бачу вялікі сэнс у гуртаванні, і мая душа спывае і радуецца, што сярод настаўніцтва нараджаюцца такія класныя ініцыятывы, як EdCamp, праекты Таварыства беларускай школы, праект «Настаўнік для Беларусі», дыстанцыйны курс «Гатовы да дыстанцыйнага навучання», які стаў сапраўдным адкрыццём гэтага года. Мы шмат зможам, калі будзем думаць, што перад намі не праблемы, а магчымасці. І мы здольныя на многае, таму што мы — класныя! Мы — найлепшыя! І ў нас ёсць патэнцыял, пра які мы самі не заўсёды здагадваемся».

Надзея НІКАЛАЕВА.
Фота арганізатараў EdCamp Belarus — 2020.

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)